

Sygn. akt VIII U 124/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grażyna Łazowska
Protokolant	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2020 r. w Gliwicach

sprawy J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 18 grudnia 2018 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) sędzia Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII U 124/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 grudnia 2018r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. R. przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.110a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ nowo ustalony wskaźnik podstawy wymiaru okazał się niższy niż 250%. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że po przeliczeniu podstawy wymiaru emerytury przyjęto kwoty minimalnego wynagrodzenia za lata nieudokumentowane, to jest 1972 – 1979 w uzupełnieniu do wymaganych 20 lat kalendarzowych. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z uwzględnieniem zarobków z lat 1980 – 1991 oraz kwot minimalnego wynagrodzenia wyniósł 186,96% (lata 1972 – 1991) jest niższy niż 250%. Aktualna podstawa wymiaru została obliczona z 3 lat kalendarzowych 1985 – 1987 i wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 357,89%.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i rozstrzygnięcia

co do istoty sprawy. Wniósł również o zasądzenie od organu rentowego na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, że domaga się przeliczenia świadczenia po uprzednim odtworzeniu wynagrodzeń z lat 1969 – 1979 przed Sądem.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. R. urodzony (...) jest uprawniony do emerytury górniczej od 1 czerwca 1991r.

Do ustalenia podstawy wymiaru tego świadczenia organ rentowy przyjął wynagrodzenia ubezpieczonego z lat 1985 – 1987 (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 9 maja 1991r.).

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 357,89% i został ograniczony do 250%.

W dniu 13 grudnia 2018r. ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie emerytury górniczej na podstawie art.110a ustawy emerytalnej przedkładając zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1980 – 1991 z 14 listopada 2018r.

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał decyzję skarżoną.

Ubezpieczony był zatrudniony w KWK (...) od 1 czerwca 1966r. do 24 czerwca 1991r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: młodszego górnika p.z., od 1 lipca 1968r. górnika p.z., od 31 grudnia 1971r. górnik przodowego pod p.z., od 14 kwietnia 1973r. górnik przodowego z prawem strzelania p.z., od 21 maja 1974r. górnik strzałowego p.z., od 18 września 1978r. wydawcy materiałów strzelniczych p.z., od 23 czerwca 1980r. instruktora strzałowego p.z.

W aktach osobowych ubezpieczonego z okresu spornego znajdują się zestawienia przepracowanych niedziel ubezpieczonego w latach 1968, 1974, 1976, z których wynika, że:

- w całym 1968r. ubezpieczony przepracował po 1 niedzieli w marcu i we wrześniu 1968r.,
- w całym 1974r. ubezpieczony przepracował po 1 niedzieli w sierpniu, wrześniu, październiku i grudniu 1974r. i 3 niedziele w listopadzie 1974r.,
- w 1976r. ubezpieczony przepracował po 1 niedzieli w marcu, sierpniu, listopadzie, grudniu 1976r. i dwie niedziele w październiku 1976r. (3 marca, 29 sierpnia, 17 i 24 października, 25 listopada, 16 grudnia 1976r.).

W aktach osobowych znajduje się pismo z 29 kwietnia 1978r. dot. zmiany pracy, z którego wynika, że ze względu na stan zdrowia ubezpieczony nie jest w stanie wykonywać dotychczasowej pracy i sąd należy zatwierdzić go do pracy poza przodkiem.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur i rent K. S., który dokonał odtworzenia zarobków ubezpieczonego za sporne lata zatrudnienia ubezpieczonego w KWK (...) 1969 - 1979 w oparciu o dane znajdujące się w aktach osobowych oraz obowiązujące przepisy płacowe Sąd ustalił, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury górniczej ubezpieczonego obliczony z najkorzystniejszych 20 lat kalendarzowych, w tym z okresu przypadającego po przyznaniu świadczenia nie przekracza 250%, bo wynosi 237,33% (lata 1969 - 1976, 1980 - 1991). Biegły uwzględnił stawkę zasadniczą, Kartę Górnika, węgiel.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia w KWK (...), opinii biegłego sądowego K. S. (opinia główna k.17 – 23, opinia uzupełniająca k.38 - 41 akt).

Sąd w całości podzielił opinię główną biegłego sądowego K. S., gdyż została ona sporządzona w oparciu o fachową i specjalistyczną wiedzę, zgodnie ze zleceniem Sądu, na podstawie całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji, w tym zawartej w aktach osobowych ubezpieczonego, a także przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów płacowych. Biegły w sposób czytelny i precyzyjny dokonał obliczeń, wskazując przy tym dokładnie na jakiej podstawie dokonał poszczególnych założeń. Z opinii tej wynika, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury górniczej ubezpieczonego z okresu 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, w tym z uwzględnieniem okresu przypadającego po przyznaniu świadczenia, nie przekracza 250% i wynosi 237,33% (lata 1969 - 1976, 1980 – 1991).

Sąd nie znalazł podstaw, aby uwzględnić przy wyliczaniu wynagrodzenia ubezpieczonego dodatków za pracę zmianową oraz za pracę przez dwie niedziele w miesiącu i w konsekwencji przyznanie podwójnej Karty Górnika. W ocenie Sądu zeznania ubezpieczonego nie zasługują na wiarę. Sąd nie dał wiary zeznaniom ubezpieczonego, że pracował w tryzmianowym systemie czasu pracy, a to wobec sprzeczności z treścią opinii uzupełniającej biegłego, który wskazywał, że zmiana nocna (trzecia) była zmianą przygotowawczą, na której nie pracowali pracownicy pracujący bezpośrednio przy wydobywaniu. Tacy pracownicy pracowali praktycznie wyłącznie na zmianie pierwszej i drugiej. Tymczasem ubezpieczony twierdził, że pracował na zmianie nocnej, na której prowadzone było wydobywanie. Jednocześnie brak jest jakiegokolwiek dokumentacji, która pozwalałaby na pewne ustalenie w jakim procentowo czasie ubezpieczony pracował na tych poszczególnych zmianach. Nadto niewiarygodne są twierdzenia ubezpieczonego, że pracował przez dwie niedziele każdego miesiąca. Należy zauważyć, że w aktach osobowych zachowały się zestawienia przepracowanych niedziel przez ubezpieczonego za lata 1968, 1974, 1976 i wynika z nich, że ubezpieczony w tych latach pracował w niedziele tylko przez kilka miesięcy w roku i zazwyczaj była to jedna niedziela w miesiącu. Na wiarygodność zeznań rzutują także dalsze twierdzenia ubezpieczonego, że do 17 września 1978r. pracował w przodku, a po tej dacie przestał wykonywać pracę w przodku bo awansował, gdy z akt osobowych wynika, że to stan zdrowia uniemożliwiający ubezpieczonemu pracę w przodku był bezpośrednią przyczyną przeniesienia go na inne stanowisko pracy.

W tym miejscu podkreślić należy, że w sytuacji braku kompletnej dokumentacji płacowej możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego nie może być hipotetyczna, czyli oparta na wielu założeniach, niedających się obecnie zweryfikować.

W orzecznictwie przyjmuje się bowiem, że nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające np. z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Zaliczenie nieudokumentowanych składników podstawy wymiaru składek (składników wynagrodzenia) mogących mieć wpływ na wzrost świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1998r., II UKN 440/97).

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c pominął dalsze dowody zgłoszone przez ubezpieczonego, w tym o przesłuchanie świadków odnośnie pracy w niedziele i święta, gdyż wobec powołanych powyżej okoliczności, pozostają one bez wpływu na wynik postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego J. R. nie zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki do przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.110a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2020r., poz.53).

Zgodnie z powołanym przepisem wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art.15, z uwzględnieniem art.110 ust.3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia:

- z kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie emerytury od przeliczonej podstawy,
- dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia o ponowne ustalenie wysokości emerytury, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art.15 ust.5, jest wyższy niż 250%.

Ustalenie wysokości emerytury w sposób wskazany powyżej może nastąpić tylko raz.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r.

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu).

Zdaniem Sądu w toku postępowania sądowego kwestia pobieranego wynagrodzenia musi być udowodniona w sposób bezwzględny, a tylko dokumentacja dotycząca konkretnego pracownika stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym, a nie np. zeznania świadków, twierdzenia ubezpieczonego, gdy stosunek pracy ma charakter indywidualny, określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 lipca 2007r. I UK 36/07, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 4 czerwca 2014r. III AUa 1136/13).

W niniejszej sprawie Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu emerytur i rent K. S. celem ustalenia, na podstawie akt osobowych i obowiązujących przepisów płacowych, potencjalnego wynagrodzenia ubezpieczonego za lata zatrudnienia w KWK (...) 1969 – 1979, a następnie wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia według najkorzystniejszego wariantu, przy uwzględnieniu zarobków uzyskanych po przyznaniu prawa do emerytury górniczej.

Z opinii biegłego wynika jednoznacznie, że najkorzystniejszy wskaźnik wysokości emerytury górniczej ubezpieczonego wyliczony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, w tym z okresu przypadającego po przyznaniu prawa do emerytury górniczej, nie przekracza 250% i wynosi 237,33%.

Skoro wskaźnik ten nie przekracza 250%, to ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do ponownego przeliczenia pobieranej przez niego emerytury górniczej z zastosowaniem art.110a ustawy emerytalnej, to jest z uwzględnieniem podstawy wymiaru wyliczonej na nowo zgodnie z art.15 tejże ustawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.

(-)sędzia Grażyna Łazowska